

6. 6. 2011

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co víte o novém soukromém právu?

Právnícké osoby a Rodinné právo v návrhu Občanského zákoníku

Sérii článků přibližujících návrh Občanského zákoníku doplňujeme o úpravu právníckých osob, zastoupením a rodinným právem. Návrh by měl z Občanského zákoníku vytvořit základní normu pro oblast obchodního práva, kdy bude řešit jeho základní instituty. Zároveň se stane kodexem rodinného práva. Blíže následující text.

Právnícké osoby slouží buď soukromým, nebo veřejným zájmům

Nová úprava vychází z fikční teorie úpravy právníckých osob. Zákonodárce stanoví, že právnícké osoby jsou umělé útvary, které vytváří právo, aby sloužily zájmům lidí. Stát je tak pánem nad životem a smrtí právnícké osoby. Ta má svéprávnost, ale na rozdíl od fyzické osoby nemá způsobilost se vlastním jednáním zavazovat. V nové úpravě dochází k oddělení soukromého práva od veřejného.

Právnícké osoby dle návrhu slouží buď **soukromým zájmům** (což je třeba běžná obchodní banka), anebo **zájmu veřejnému** (ČNB). Vzhledem k tomuto oddělení nepodléhají právnícké osoby veřejného práva ustanovením občanského zákoníku v míře, ve které to vylučuje jejich povaha, a řídí se hlavně zvláštními zákony (§ 20 odst. 2). To samozřejmě neplatí pro případy, kdy stát a ostatní veřejnoprávní právnícké osoby vystupují jako soukromníci. Nikomu na světě se dle prof. JUDr. Jana Dědiče zatím nepodařilo přesně nadefinovat, co je právnícká osoba veřejného práva. Proto se o nich v §20 mluví, ale nedefinují se. To je dle autora ponecháno na teorii a praxi

Nová úprava vymezuje základní atributy pro všechny typy právníckých osob. Řeší například problematiku orgánů právníckých osob, jejich odpovědnosti za výkon funkce, přeměny, likvidaci či přemístování sídla do/ze zahraničí. Základní úprava tedy bude v občanském zákoníku a na ní budou navazovat speciální úpravy. Návrh rozeznává **tři typy právníckých osob**: korporace, fundace a ústavy. Pro korporace (§ 205 - 298) je příznačné, že je tvoří členové nebo společníci neboli osobní složka (corpus = tělo). Pro fundace (§ 299 - 384) je naopak typické, že jejich základ (fundus) tvoří majetek určený k určitému účelu. V ústavech (§ 385 - 392) je osobní i majetková složka propojena: ústav nemá členy jako korporace, ale zaměstnance, a majetek ústavu není tak chráněn jako u fundací.

Dodáváme, že zákoník bude definovat pro všechny právnícké osoby, že každý, kdo přijme funkci, musí ji vykonávat s nezbytnou loajalitou, s potřebnými znalostmi a péčí. Kdo tak nebude konat, jedná nedbale. Objevuje se zde také vyšší míra ochrany členů spolku. Nově občanský zákoník bude upravovat otázky související s **podnikáním**, které jsou dnes obsaženy v obchodním zákoníku. Návrh upravuje např. definici podnikatele, instituty obchodní firmy, závodu, obchodního tajemství nebo jmění. Ze stávajícího obchodního zákoníku se přebírá též úprava prokury.

Zastoupení smluvní, zákonné a opatrovnické

Nově zákoník označuje část o smluvním zastoupení výrazem „smluvní zastoupení“ (namísto stávajícího názvu „zastoupení na základě plné moci“). V případě, že zástupce překročí své oprávnění (je jedno z jakého právního důvodu vzniklo), může takové jednání zavázat zastoupeného, jen pokud to schválí. Totéž má obdobně platit i v případech, kdy někdo jedná za jiného bez zástupčího oprávnění. Dále návrh upravuje zákonné zastoupení a opatrovnictví. Vychází se z rozdílu mezi zákonným zastoupením a opatrovnictvím. Tím je právní důvod vzniku obou těchto forem zastoupení. Prvé vzniká přímo ze zákona, druhé na základě rozhodnutí soudu. Míjí tak jednotné označení, které známe dosud. Navrhuje se výslovně upravit také opatrovnictví právnické osoby.

Rodina je odolná nesmyslné právní úpravě

Obecné pojetí rodinného práva zůstává v návrhu občanského zákoníku nezměněno. Návrh v největší míře navazuje na právní úpravu platnou v současnosti. Rodina je dle Prof. JUDr. Milany Hrušákové, CSc. velmi odolná „nesmyslné právní úpravě“. Pokud konkrétní rodině nevyhovuje, nenechá se jí mást. Zákonodárce je krajně limitován potřebou reflektovat sociální skutečnost, která právě existuje (náboženské, politické a jiné aspekty). Jakákoliv úprava rodinného práva je proto vždy kompromisem a výsledkem střetu nejrůznějších koncepcí.

Změny koncepční a systematické: ruší se Zákon o Rodině a rodinné právo se vrací do občanského zákoníku. Do části manželské přibývá majetkové právo, je posílena autonomie vůle manželů. Návrh přináší novou variantu dohody o odděleném majetku (ochrana ekonomicky slabšího manžela, význam vzájemné vyživovací povinnosti mezi manžely). Manželství je stále ochranným institutem ekonomicky slabšího manžela, zejména matky s malým dítětem. Jak říká Milana Hrušáková, lidé si to uvědomí až když se místo okolo krku drží pod krkem.

Úprava rozvodu je téměř stejná, ve vztahu rodičů a dětí autoři reagují na Ústavní soud. A to změnou opěrné doby o určení otcovství u manžela. Lhůta je prodloužena na 160 – 300 dnů. Změny se projevují i při úpravě osvojení. Bude upraveno osvojení zletilé osoby. A to úplné (nezrušitelné) a neúplné.

Kromě změn jsou v návrhu i nové instituty. Například takzvaný **rodinný závod** (typickým příkladem je vinice – vlastník je jeden, ale pracují tam všichni. Bude možnost vzájemně si upravit majetkové vztahy a tím i vztahy v rodině).

Z dalších změn vybíráme například rozšíření vymezení účelu manželství: půjde kromě založení rodiny i o vzájemnou podporu a pomoc. Z hlediska vztahu mezi manžely zůstává i nadále povinnost (a jak zdůrazňuje Milana Hrušáková – právní povinnost) **žít spolu a být si věrni**.

Zdrojem jsou odborné konference a materiály ministerstva spravedlnosti >>> [zde](#)

Na diskuzi facebookové stránky epravo.cz můžete sdílet své názory >>> [zde](#)

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)